

ens ha avisat en la introducció que les dones brillen per la seva absència, de la mateixa manera que ens ha fet saber que l'espai destinat a cadascun és diferent en relació amb la seva aportació, i ara ens adonem que hi manca una formació acadèmica relacionada amb la filologia. Publicacions i autors, és clar, sempre de l'àmbit de recerca: el valencià.

Al final de l'estudi és quan trobem analitzat el missatge del Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana, presidit per Antoni Maria Alcover, en el qual, tot i que la presència dels valencians fos reduïda —de la qual cosa també s'extreuen les causes—, el fet és que hi era i que també va prendre partit a favor de la unitat lingüística. Després ja només queden les conclusions i tota la llista de referències bibliogràfiques consultades, així com l'índex d'antropònims per a facilitar-ne la consulta.

Darrere hi ha un extensíssim treball d'investigació, minucios i documentat, que permet oferir-nos tothora fragments de textos a través dels quals podem copsar en primera persona les troballes fetes per Adrià Martí-Badia. Sempre, a més, al final de cada capítol, ens en brinda una recapitulació a tall de resum i conclusió alhora, que permet al lector fer-se una idea més concreta de tot el contingut de cada part.

Una obra d'interès per a saber d'on sorgeix el moment present que es viu en matèria lingüística tant, en concret, al País Valencià com, genèricament, arreu dels Països Catalans, perquè comprendre un territori facilita entendre tot l'entramat de país i les relacions trencades o establertes que s'hi han esdevingut. Un llibre, doncs, que ens permet d'aprofundir en la nostra història per a reflexionar individualment —perquè l'autor es queda sovint en l'anàlisi merament objectiva de les dades localitzades— sobre tot allò que ens ha marcat com a poble i que ens ha fet ser com som avui en dia; un llibre per a adonar-nos com són d'importants les petjades que deixem.■

AGNÈS TODA I BONET

Som dones, som lingüistes, som moltes i diem prou.

M. CARME JUNYENT (ED.)
Eumo
Vic 2021
264 pàgines

En el moment de redactar aquesta ressenya (octubre 2021) ja han sortit dues edicions del llibre esmentat (totes dues el mes passat) i constitueix l'obra de no-ficció en català més venuda. I amb raó. Tracta una qüestió important i d'actualitat, una qüestió que va sorgir durant els anys setanta del segle passat¹ i que s'ha anat complicant, fins al punt que ha generat, per reacció, aquest contundent volum promogut per la Dra. Junyent i que tant de bo constituís un cop de puny a la taula que posés fi al desgavell i hom tornés a deixar-se guiar pel sentit comú, per la naturalitat, per una sèrie d'idees bàsiques pel que fa a la llengua (especialment la distinció entre tret «no marcat» i tret «marcat»).

Però descriguem succintament el llibre. Predit d'un pròleg de M. Teresa Cabré (actual presidenta de l'Institut d'Estudis Catalans) i una introducció de l'editora, ofereix setanta articles d'altres tantes lingüistes, articles d'una llargària limitada i distribuïts en els següents grups: «D'on venim?», «L'ensenyament i l'educació», «La universitat», «La traducció i la correcció», «Els mitjans de comunicació», «L'administració», «Més enllà del

¹ El qui signa ja la va estudiar en les *Observacions crítiques i pràctiques sobre el català d'avui* / 2, Moià 1995, pp. 20-22.

binarisme», «Del discurs a la conversa», «El lèxic i els morfemes» i «Les altres llengües». Com que té per objecte una única qüestió, és inevitable que hi hagi algunes repeticions, però en conjunt els articles es complementen, ofereixen molta informació, presenten tota mena d'arguments i no produeixen pas fatiga o avorriment, ans al contrari.

La qüestió tractada és l'anomenat «llenguatge no sexista» o «llenguatge inclusiu», una qüestió que es va plantejar a partir de l'anglès —concretament per part de Robin Lakoff en *Language and Woman's Place*, Cambridge 1973— amb la bona intenció d'afavorir la igualtat social entre homes i dones, però que després, aplicant les propostes de l'autor (avalades per la Unesco, també amb una finalitat encomiable, és clar) sobretot en les llengües romàniques, va originar inconvenients greus. Limitant-nos al cas del català, aquestes propostes es començaren a recomanar per part de la Generalitat de Catalunya i a continuació per part d'altres institucions públiques i administratives, de l'àmbit polític i sindical, del món educatiu, dels mitjans de comunicació, etc. És més, les recomanacions anaren transformant-se en imposicions «des de dalt», que, de retop, sigui per esnobisme, per mimetisme, per por de semblar antiquat o poc sensible a les reivindicacions feministes (i, posteriorment, a les reivindicacions de qui no vol ser classificat en cap gènere), etc., s'escamparen a gran part de la població. Aquests nous usos consistiren en les fórmules següents, que posem per ordre més o menys cronològic: 1) reduplicació o desdoblament de mots (masculí + femení); 2) recerca d'expressions genèriques o amb sufixos de caràcter col·lectiu, generalitzador o abstracte; 3) la mateixa reduplicació però invertint l'ordre (femení+masculí); 4) emprament sistemàtic de termes femenins com a gènere no marcat; 5) fórmules que volen evitar la dicotomia masculí-femení (fent servir els signes @, x, el morfema flectiu -e o -i, etc.). Ras i curt: una revolució lingüística sense aturador.

Per això, ha arribat un moment en què cal dir prou², perquè aquest procés revolucionari ha ocasionat i continua ocasionant, com he dit, greus inconvenients. Intentant resumir aquests inconvenients, apuntats ací i allà en el llibre que ressenyo, podríem dir³: 1) la reduplicació o desdoblament de gènere va en detriment de la fluïdesa i de la claredat; 2) és carregós i fa opacs i discursivament incoherents els textos; 3) no ajuda a superar estereotips masculistes sinó que en crea de nous; 4) fomenta el binarisme i acaba imposant una visió segons la qual ets home o ets dona i, si no, no hi ha espai per a tu; 5) no ajuda a fer un món més just sinó que emmascara la desigualtat entre homes i dones.

Per mor de la brevetat, en aquesta nota no poso exemples, perquè el lector ja en trobarà a bastament en l'obra ressenyada (com també en pot trobar en els treballs citats en les notes a peu de pàgina), que val molt la pena de llegir. I acabo amb el subtítol del llibre editat per la catedràtica Junyent: *Prou textos incoherents i confusos. Canviem el món i canviarà la llengua.*

JOSEP RUAIX I VINYET

2 El signant també hi ha posat el seu gra de sorra amb l'article «Equivocar-se d'adversari», dins Catalunya Cristiana, 7-2-2021. D'altra banda, dins *Llengua Nacional* han anat sortint diversos articles sobre la mateixa qüestió i en el mateix sentit.

3 Em serveixo d'uns comentaris de Bernat Puigtobella publicats en el butlletí digital *Núvol* (8-10-2021).